

Tirill-Sophie Ralfsdotter Miranda

Språk i barnevernet

Language in child welfare services

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Hanne E. Sørli

Mai 2023

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Tirill-Sophie Ralfsdotter Miranda

Språk i barnevernet

Language in child welfare services

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Hanne E. Sørli

Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

ETT ORD

Et ord som blir sagt i alvor og skjemt,
kan brenne seg fast og aldri bli glemt.

Et ord kan gi glede, håp og tro,
et ord kan gi sår som aldri vil gro.

Så velg dine ord med forstand og takt,

for husk at et ord har makt!

- Ukjent forfatter

SAMMENDRAG

I denne oppgaven ser jeg på hvordan språk kan påvirke barnevernets arbeid med foreldre. Oppgaven trekker frem hvorfor man burde ta i bruk klart språk, og ser på hvordan dette kan påvirke tillit og relasjon mellom barnevernet og foreldre. Videre trekkes teorier om makt frem, for å vise hvordan språk kan bli brukt for å påvirke maktforholdet mellom dem som gir hjelp og dem som mottar det. Det fokuseres på teorier om kapital og doxa som er utviklet av Pierre Bourdieu, og teorier om diskurs som er utviklet av Michele Foucault. Det trekkes en sammenheng mellom disse teoriene og barnevernets arbeid med foreldre. Hva som menes med medvirkning, og hva dette innebærer for foreldre i barnevernet, blir gjennomgått. I oppgaven ses det på hvordan språk kan fungere som en barriere mellom barnevernet og foreldrene. Språket kan blant annet påvirke foreldrenes evne og mulighet til å medvirke i egen sak. Det vises også til hvordan språk kan være med på å påvirke relasjonen mellom barnevernet og foreldre. Til slutt går oppgaven inn på hvordan språk kan fungere som en brobygger mellom barnevernet og foreldre.

ABSTRACT

In this thesis, I examine how language can influence the work of child welfare services with parents. This thesis highlights why clear language should be used and explores how it can affect trust and the relationship between child welfare services and parents. Furthermore, theories of power are introduced to demonstrate how language can be used to influence the power dynamics between those providing assistance and those receiving it. The focus is on theories of capital and doxa developed by Pierre Bourdieu, as well as discourse theories developed by Michel Foucault. A connection is drawn between these theories and child welfare services' work with parents. The concept on collaborative participation and what it entails for parents involved in the child welfare system, is examined. The thesis explores how language can function as a barrier between child welfare services and parents, potentially affecting parents' ability and opportunity to participate in their own case. It also refers to how language can influence the relationship between child welfare services and parents. Lastly, the paper delves into how language can act as a bridge-builder between child welfare services and parents.

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	2
1. INNLEDNING	4
1.1 TEMA OG PROBLEMSTILLING	4
1.2 OPPGAVENS OPPBYGGING.....	5
1.3 AVGRENSINGER.....	6
2 METODE	7
2.1 FREMGANGSMÅTE	7
2.2 FORFORSTÅELSE	7
2.3 KILDEKRITIKK.....	8
3. TEORI	9
3.1 SPRÅK	9
3.2 MAKT	13
3.3 MEDVIRKNING	16
4 DRØFTING	17
4.1 SPRÅKET SOM EN BARRIERE.....	17
4.2 HVORDAN KAN MAN VED HJELP AV SPRÅK LEGGE TIL RETTE FOR MEDVIRKNING?	21
4.3 RELASJONSKOMPETANSE OG SPRÅK – HVORDAN SPRÅKET PÅVIRKER RELASJONEN TIL FORELDRE.....	22
4.4 SPRÅKET SOM EN BROBYGGER.....	23
5 AVSLUTNING	24
6 LITTERATURLISTE	27

1. INNLEDNING

1.1 TEMA OG PROBLEMSTILLING

I 2022 trådte Lov om språk i kraft, og i §9 vektlegges viktigheten av at offentlige organ kommuniserer i et klart og tydelig språk. 1. januar 2023 ble den tidligere barnevernsloven erstattet med en ny barnevernslov, der ett av hovedmålene med den nye loven er at den skal være skrevet på et enklere språk (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, u.å.). Også i det yrkesetiske grunnlagsdokumentet (Fellesorganisasjonen, 2019) står det at skriftlig materiale skal utformes slik at det kan forstås av brukeren. Dette viser et fokus på at offentlige organers, som barneverntjenesten, skal ta i bruk et klart språk. I denne oppgaven ønsker jeg å se på hvordan språket påvirker barnevernets arbeid med foreldre.

Da jeg var i praksis i barneverntjeneste opplevde jeg at førstegangssamtaler med foreldre og barn ble brukt til å forklare masse ord og uttrykk til dem. Dette tok gjerne like mye, eller mer tid enn å bli kjent med dem. Tjenesten jeg var i praksis hos har et ark ferdig til alle slike samtaler, der ulike ord som man kan høre i løpet av undersøkelsen og videre ved eventuelle tiltak blir forklart. Jeg fikk tanker om hvor vanskelig det kan oppleves, at man sitter der i møtet med noen som skal vurdere om du er en god nok forelder for ditt barn, og så må de sitte og forklare deg hva alt betyr. De fleste kan forstå at man føler seg gjerne allerede litt utrygg på situasjonen, og når det toppes med at det blir brukt et språk som man ikke forstår, så kan det oppstå en ekstra utrygghet eller man kan føle seg stigmatisert (Landsforeningen for barnvernensbarn, u.å; Bunkholdt & Kvaran, 2015). Underveis i undersøkelsen vil det bli tatt i bruk fagord, spesielt i rapporter og barnevernfaglige vurderinger, som noen utenfor dette fagfeltet kan synes er vanskelig å forstå. «Retten til kontradiksjon er oppfylt» er ikke en setning man bruker i hverdagen, men den brukes jevnlig i rapporter skrevet av barnevernet og det kan være vanskelig for foreldre og barn å forstå hva som menes med det.

Jeg har selv opplevd at det var et begrep jeg hørte i praksis som jeg ikke hadde hørt før. Jeg gikk hjem og søkte på google for å finne ut mer om hva mentaliseringsintervju er. Ett av de første resultatene jeg fikk da jeg søkte, var facebook-gruppen «Barnevernet vil vi ha fullstendig fjernet». Her er det en forelder som spør hva mentaliseringsintervju er, og kommentarfeltet er fullt av beskjeder om at det burde man ikke møte opp på, eller man burde ta med advokat, for barnevernet ønsker å ta vekk barnet ditt. Dette gjorde meg betenkt. Hvis jeg hadde vært en forelder som ikke helt forsto hva det var barnevernet ønsket å snakke med meg om, så virker slike beskjeder lite tillitsvekkende. Jeg hadde gjerne blitt usikker på kontaktpersonen min, og hva barnevernet ønsker å oppnå. Det å ta imot hjelp fra

barneverntjenesten er noe som allerede kan være forbundet med usikkerhet og en mindreverdsfølelse (Bunkholdt & Kvaran, 2015). Dette er noen av de tankene jeg har hatt med meg, mens jeg har skrevet denne oppgaven.

Jeg har valgt å fokusere på hvordan språk påvirker arbeidet med foreldre, og ikke på barn. Hvordan språk påvirker barnevernets arbeid er også vært relevant i arbeidet med barn og unge, men for å avgrense og spisse problemstillingen har jeg valgt å ikke ta med denne gruppen i oppgaven. Når man kommuniserer med barn er det viktig å tilrettelegge språk og hvordan man kommuniserer (Gamst, 2017, Studsrød et al., 2019). Tilpasninger må være på bakgrunn av alder, deres evne til å forstå det som blir sagt og andre behov barnet kan ha. Det språklige arbeidet med barn kan være svært annerledes enn det som blir gjort med foreldrene. Derfor har jeg valgt å fokusere på arbeidet med foreldre, for å spisse oppgaven, og avgrense litt hva jeg skal skrive om.

I denne oppgaven skal jeg se på hvordan språk kan være med på å påvirke relasjonen mellom foreldre og barneverntjenesten. Jeg skal se på hvordan språkbruk påvirker maktbalansen i relasjon med foreldre og barnevernet, samt å se på hvordan det kan påvirke mulighetene deres for medvirkning. Jeg vil se på hvordan språk kan påvirke foreldrenes rettsikkerhet, deres relasjon og tillit til barnevernet, samt hvordan det kan prege samtaler og det skriftlige arbeidet. Jeg vil se litt på noen etiske problemstillinger rundt tema, ved å blant annet trekke frem utfordringer man kan oppleve ved bruk av tolk eller dersom det er en ubalanse i maktforholdet. Problemstillingen jeg har valgt er: hvordan påvirker språket barnevernets arbeid med foreldre?

1.2 OPPGAVENS OPPBYGGING

Første kapittel starter med å gå gjennom valg av tema og problemstilling. Videre blir oppgavens avgrensninger gjennomgått. I oppgavens andre kapittel blir det redegjort for metoden som er blitt brukt. Jeg vil gå gjennom hvilke metoder som er blitt brukt for å innhente data og skrive oppgaven. Videre vil jeg forsøke å redegjøre for min forforståelse, og hvordan jeg har møtt litteraturen med kildekritisk blikk. I tredje kapittel blir teorier, forskning og kunnskap om språk, makt og brukermedvirkning gjennomgått. Fjerde kapittel blir brukt til å drøfte problemstilling i lys av teoriene som blir fremstilt i kapittel tre. Det vil bli sett på hvordan språk kan virke som en barriere, og hvordan man kan bruke språk for å legge til rette for medvirkning. Videre vil det bli vist hvordan språk kan påvirke relasjon mellom

barnevernet og foreldre, og hvordan språket kan bli brukt som en brobygger. Til slutt vil jeg oppsummere litt hva jeg har gått gjennom i oppgaven og de funnene som jeg har gjort i drøftingen.

1.3 AVGRENSINGER

Språk er et åpent tema og for å avgrense litt hva oppgaven skal handle om, så tar jeg ikke utgangspunkt i hvilket språk som blir brukt. Det er ikke et fokus hvorvidt det blir brukt bokmål, nynorsk, samisk eller andre språk når jeg har tatt i bruk data for å svare på oppgaven. Det handler mer om hvordan språket blir tatt i bruk, hvilke ord, begreper og metaforer som tas i bruk. Jeg går litt inn for å se på bruk av tolk, men dette er for å se på hvordan språket som blir brukt av både barnevernet og tolken kan påvirke arbeidet med foreldrene. Jeg har heller ikke skrevet om hvordan ting som psykisk utviklingshemming, kognitive funksjonsnedsettelse eller rus kan påvirke foreldres ordforråd og språk. Dette er noe som er relevant å snakke om i denne sammenheng, men jeg opplever det ikke som nødvendig for å belyse problemstillingen. Slik jeg ser det kan slike situasjoner være veldig forskjellig fra person til person, og for å avgrense oppgaven har jeg valgt å ikke se nærmere på dette. Jeg har videre valgt å ikke gå for dypt inn på teorier om språk, makt og medvirkning, og heller sett dem i lys av hvordan det henger sammen med barnevernets arbeid. Dette da det er det som er mest relevant i lys av problemstillingen.

I oppgaven unngår jeg å skrive «brukere» for å referere til barn og foreldre som mottar hjelp fra barnevernet. Dette valget har jeg tatt etter at jeg har funnet flere kilder som trekker frem at «bruker» ikke oppleves som et bra ord for dem som mottar hjelp fra velferdstjenester, som også inkluderer barnevernet (Bjørnebekk & Mevik, 2023; Aaslund, 2019; Barnevernpanelet, 2011). Barnevernpanelet (2011) anbefalte å bruke barn, unge og foreldre i stedet for bruker, og jeg velger å skrive barn og foreldre fremfor bruker. Dette kan være et vidt begrep som har mulighet til å omfavne mange barn og foreldre som ikke er relevant i denne oppgaven.

Allikevel virker dette som det beste begrepet å ta i bruk, og med bakgrunn i at denne oppgaven fokuserer på barn og foreldre som er i kontakt med barnevernet, tenker jeg at det vil bli forstått. Da denne oppgaven omhandler hvordan språket påvirker arbeid med foreldre i barnevernet opplever jeg det som nødvendig å ikke ta i bruk ord som kan bli opplevd som vanskelig å forholde seg til.

2 METODE

2.1 FREMGANGSMÅTE

Metode er vårt redskap i møte med noe vi vil undersøke, og hjelper oss med å samle inn data (Dalland, 2020). Denne oppgaven tar i bruk litteratursøk for å finne svar på problemstillingen. Målet med et litteratursøk er å ta i bruk allerede eksisterende data, sammenstille ulike funn og teorier for å videre forsøke å fastslå hva man allerede vet. Dette blir gjort blant annet ved hjelp av sekundærdata gjennom faglitteratur, artikler og tidligere forskning (Jacobsen, 2010). Jeg har tatt i bruk søkemotorene «Idunn», «Oria», «Google scholar» og «Google» for å finne relevant litteratur. På norsk har jeg tatt i hovedsakelig tatt i bruk søkeordene «språk», «språkbruk», «barnevern», «sosialt arbeid», «vanskelige ord», «makt», «brukermedvirkning» og «kommunikasjon». Jeg har videre tatt i bruk de engelske søkeordene; «use of language», «power» og «social work».

Jeg har tatt i bruk tidligere pensum, artikler og bøker foreslått av veileder for å finne relevant data om problemstillingen. Jeg har også tatt i bruk litteraturlistene på disse kildene for å finne frem til primærkilder, og annen relevant litteratur som kunne hjelpe meg med å belyse problemstillingen min. Tjora (2021) kaller denne måten å innhente data på, for *snøballmetoden*. Denne metoden handler om å ta i bruk allerede eksisterende data for å finne ny data. Det er en ulempe at dette kan begrense variasjon i data som blir innhentet. Videre har jeg tatt i bruk gjeldende lovverk og juridiske dokumenter knyttet til lovverket for å passe på at innholdet i oppgaven er relevant i forhold til de juridiske rammene.

2.2 FORFORSTÅELSE

Forforståelse er den kunnskapen og de erfaringene, tankene og følelsene en har rundt et tema i forkant av et prosjekt. En litteraturstudie bygges på noe som allerede har blitt gjort på feltet, og ved hjelp av sekundærdata er det mulig å kartlegge de funn som er gjort innenfor tema for å forsøke å opplyse det man vet (Jacobsen, 2010). Da starter man ikke med uvitenhet og «blanke ark». Vi preges alle av personlige holdninger, verdier og tanker om ulike fenomener. Som jeg går gjennom senere i oppgaven har vi alle en forståelse av hva ulike ord og begreper betyr og innebærer. Dette er også noe jeg måtte ha en forståelse av og bevisst forhold til underveis i skriveingen. Jeg er blitt påvirket av den utdanningen jeg har tatt, og den bakgrunnen jeg har, til å forstå ting på en annen måte enn andre kanskje gjør. Jeg har fokusert på å ta i bruk ord og begreper slik de blir brukt i kildene for å motvirke denne effekten som

min bakgrunn har, samt at jeg har passet på å lese meg opp på definisjoner på ulike ord slik at jeg vet det blir brukt på en riktig måte.

Da jeg var barn, var familien min fosterhjem. Dette gjør at familien min og jeg har hatt god kjennskap til barnevernet og språket som blir brukt før jeg startet på dette studiet. Denne kunnskapen kan ha påvirke mitt engasjement og min interesse for barnevernet og hvordan språk kan påvirke barnevernets arbeid. I valg av tema og problemstilling har jeg tatt i bruk egne erfaringer fra praksis, og jeg har snakket med familien min om det. Erfaringer fra praksis har vært med på å skape en forståelse av hvordan man arbeider i barneverntjenesten, og hva som menes med ulike ord og begreper. Jeg har utviklet en forståelse av barnevernets fagspråk, som jeg også har tatt i bruk selv i praksis. Jeg har også sett noen eksempler på hvordan språk kan påvirke barnevernets arbeid. Foreldrene mine sine personlige erfaringer med barnevernet som fosterhjem, kan ha påvirket hvordan vi snakket om dette temaet, og hvordan jeg forstår temaet. Dette kan for eksempel være at foreldrene mine har tatt i bruk egne erfaringer fra kontakt med barnevernet for å snakke med meg om oppgaven. Dette er noe som kan være med på å påvirke hvordan jeg har jobbet med oppgaven. Alle kan ha ulike forståelser og opplevelser rundt dette tema, da det kan variere mye mellom barneverntjenestene. Jeg har vært bevisst på å ta utgangspunkt i sentrale teorier, forskning og annen litteratur for å redusere betydningen av egen forforståelse (Dalland, 2020).

2.3 KILDEKRITIKK

Når man gjennomfører en litteraturstudie, er det viktig å være kildekritisk. Å være kildekritisk innebærer å vurdere og karakterisere kildene som en benytter (Dalland, 2020). Når en tar i bruk dokumenter som kilde er det viktig å sette dem i kontekst (Tjora, 2021). Det er to spørsmål som må stilles til data, og det er hvilken relevans det har for problemstillingen og hvor pålitelig er måten data er samlet inn på (Dalland, 2020).

Det er ikke mye kilder som sier noe spesifikt om språkbruken i barnevernet, og jeg har derfor sett meg nødt til å utvide til språkbruk innenfor helse- og sosiale tjenester også. Dette er data jeg fortsatt opplevde som relevant til problemstillingen. Dette fordi det var i tråd med det jeg fant om barnevernet spesifikt, og det var i tråd med annen data som jeg har funnet innenfor sosiale tjenester.

Det meste av litteraturen om brukermedvirkning i barnevernet beskriver hvordan det er relevant for barn, og ikke foreldre. Jeg har derfor måttet utvide litt og ta i bruk overførbare

informasjon for å skrive teori rundt dette tema. Begrepet er brukt mye innenfor helse- og sosialsektoren, så det er her jeg har fokusert for å finne teori innenfor dette tema. Det er en diskusjon om hvorvidt brukermedvirkning er det beste ordet for å beskrive temaet (Barnevernpanelet, 2011; Aaslund, 2019), men da det er det rådende ordet innenfor feltet så har jeg valgt å forholde meg til det.

Språklova og den nye barnevernsloven ble begge iverksatt såpass nylig at det er vanskelig å finne relevant litteratur som beskriver effekter av disse enda. Det er også mye relevant litteratur innenfor feltet som er blitt skrevet før disse lovene ble iverksatt, og som tar utgangspunkt i lovverket som var gjeldende på det tidspunktet. Dette kan gjøre at det jeg kommer frem til i denne oppgaven er annerledes enn hvordan det er realiteten i dag. Jeg har vært bevisst denne utfordringen i skrivingen, og har forsøkt å fokusere på kilder som fortsatt kan være relevant slik praksis er i barneverntjenestene nå.

Når jeg presenterer teori om makt, har jeg i hovedsak tatt utgangspunkt i sekundærkilder. Bourdieu og Foucault har skrevet egne tekster om dette, som jeg ikke har tatt i bruk i like stor grad. Dette er for at denne oppgaven skal presentere teori som er i størst mulig grad relevant for problemstilling og tema. Det har vært sentralt å ta i bruk kilder som viser til hvordan disse teoriene er nyttige innenfor barnevernsfeltet. Det at jeg har tatt i bruk sekundærkilder kan føre til at dataen som er innhentet er preget av andre forfatteres forforståelse og blikk.

3. TEORI

3.1 SPRÅK

I språklovens §9 Klart språk står det at offentlige organ skal kommunisere på et språk som er klart, korrekt og tilpasset målgruppen. Men hva betyr dette? Prop. 108 L (2019-2020) beskriver klart språk som at språket har god struktur og sammenheng i teksten. Det må også være god sammenheng mellom tekst og eventuelle illustrasjoner. Videre trekkes det frem at setningene skal henge sammen, og at vanskelige ord er forklart. Dersom et dokument er skrevet i klart språk blir det forstått av mottakeren uten at den må lese dokumentet mange ganger, eller er nødt til å bruke hjelpemiddel.

Hvilket språk man skal bruke er også avhengig av hvem man skal kommunisere med, dette trekkes frem i Prop.108 L (2019-2020). Det skal være en forskjell på hvordan man snakker til et barn, en forelder og med en fagperson. Det å forstå hvilket språk man skal bruke i en gitt

situasjon kan gi en person muligheten til å føle seg hørt og respektert (Anderson, 2020). Det ligger også en form for makt i dette.

Hvilke ord og begreper hjelpeapparat bruker, kan være med og bidra til å skape forståelse, likeverdighet, nærhet og respekt (Barnevernpanelet, 2011). Språket kan bygge broer og legge vekt på at barn, unge, foreldre og fagfolk er alle like mye verdt. Ordet «barnevern» er et eksempel på et ord som tydelig setter barn i sentrum, og sier noe om hva tjenesten jobber med (Barnevernpanelet, 2011). Det å ha et felles språk skaper kommunikasjon, men også relasjonelle kvaliteter til samtalen (Anderson, 2020). På den andre siden kan ord også bidra til misforståelse, avstand, motsetning og konflikt (Barnevernpanelet, 2011). Dette kan man for eksempel se som resultat av bruken av ord som «tilsynsfører» eller «ettervern» som har skapt assosiasjoner til fengselsvesenet (Barnevernpanelet, 2011; Landrø & Wicklund, 2014; Thørnblad & Holtan, 2014). Bruken av disse ordene kan oppleves som vanskelig og stigmatiserende, og være med på å skape en vanskelig relasjon mellom barnevernet og foreldre.

Man kan si at en relasjon er et møte mellom mennesker, og vi står alle i mange ulike relasjoner i løpet av livet (Fjelldal & Örtenblad, 2018). Relasjoner endres over tid, noen kan vare hele livet, som familierelasjoner, mens andre kan vær mer kortvarige, som en venn man får på ferie. Relasjoner har flere ulike former. En måte å karakterisere noen relasjoner på er som symmetriske eller asymmetriske. Relasjonen mellom en barnevernspedagog og foreldre kan man gjerne definere som asymmetrisk, da det er en relasjon mellom hjelper og dem som mottar hjelp. Det er studier som viser at en stor del av virkningen i behandlingsarbeid kommer fra relasjonen mellom klient og klientarbeider (Bunkholdt & Kvaran, 2015). Flere av disse funnene gjelder innenfor psykoterapi, og man kan ikke ukritisk overføre dette til barnevernets arbeid med foreldre. Allikevel kan man også se at dette gjelder innenfor barnevernets arbeid, noe som kan være på grunn av foreldrenes lave egenverd og mistillit (Bunkholdt & Kvaran, 2015). Dersom man skal skape et helhetlig og godt koordinert tjenestetilbud, må man bygge på gode relasjoner mellom profesjonsutøver og bruker (FO, 2019).

Senje (2022) skriver om fem gode grunner til å bruke klart språk. Den første er at klart språk er med på å fremme demokratiet og rettssikkerheten. Rettssikkerhet handler om å ta rettsriktige avgjørelse og om å sikre medlemmer av befolkningen enkelte grunnleggende rettigheter (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Offentlige organ, som barneverntjenesten, gir informasjon om rettigheter og plikter til befolkningen. Dette kan for eksempel være retten til å

medvirke i egen sak, eller retten til innsyn. Ved å ta i bruk et klart og lettfattelig språk i informasjon fra det offentlige blir det lettere for en å engasjere seg i saker som angår dem.

Den andre grunnen er at klart språk skaper tillit. Velferdstjenestene er avhengig av å ha tillit i befolkningen (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Dersom tilliten til velferdstjenester som barnevernet er lav, vil folk vegre seg for å be om hjelp, motta hjelp, samt mot det som blir bestemt av tjenesten. Barnevernet er avhengig av at befolkningen har tillit til at barnevernet ønsker det beste for barnet, hvis ikke vil ikke folk melde fra om at familien kanskje trenger hjelp, og foreldre kan unndra seg kontakt når det meldes bekymring (Berg & Paulsen, 2021). Tillit er en av verdiene som utgjør et felles etisk grunnlag for profesjonsutøveren (FO, 2019), og det trekkes frem at dette kan oppnås blant annet gjennom åpen kommunikasjon, forståelig informasjon og tydelige begrunnelser.

Den tredje grunnen er at klart språk er effektivt. Ved å ta i bruk klarspråk reduseres faren for misforståelser. Videre vil færre spørsmål fra brukere gi kortere behandlingstid, og et klart språk vil spare offentlige organer tid og penger.

Den fjerde grunnen til å bruke klart språk er at det er avgjørende i digitale tjenester. Dersom digitale tjenester skal bli tatt i bruk så er språket nødt til å være klart og forståelig for dem som skal bruke det.

Til slutt trekkes det frem på punkt nummer fem at offentlige organer har veiledningsplikt. Forvaltningsloven §11 beskriver at forvaltningsorgan som er under denne loven har en generell veiledningsplikt innenfor sitt saksområde. Det mest brukte hjelpetiltaket i barneverntjenestene er råd og veiledning (SSB.no, 2022; BUFDIR, u.å). Da er veiledningen nødt til å være forståelig for dem det gjelder (Senje, 2022). For fagpersonen er det sentralt å forholde seg slik at de fremmer læring, utvikling, bevisstgjøring, frigjøring, vekst, mestring eller bedret funksjon hos den som mottar hjelp (Røkenes & Hanssen, 2012).

Bjørnebekk og Mevik (2023) beskriver at i møte med barneverntjenesten, Nav og omsorgstjenesten, møtte de på et språk som de opplevde var vanskelig å forstå. Det er gjerne lett å tenke at når man har vokst opp i eller bor i Norge, så vil vi ha det samme hverdagsspråket som de rundt seg. Allikevel er det ikke alltid slik. Ting som kulturell tilhørighet, utdanning, kjønn, yrke, alder, kognitive funksjonsnedsettelse, psykiske problemer og rus kan påvirke ordforråd, språk og hvordan man snakker (Bjørnebekk & Mevik, 2023). En analyse av alle barn og unge som hadde barneverntiltak i perioden 1990-1993, viste at rundt 80 prosent av mødre som hadde vært i kontakt med barnevernet i ett eller flere år, hadde et

utdanningsnivå på 10 år eller kortere. Til motsetning gjaldt dette for 49 prosent av mødrene til barn og unge som ikke mottok hjelp fra barnevernet i denne perioden (Kristofersen, 2017). For fedre var det snakk om 71 prosent av dem som mottok hjelp fra barnevernet som hadde 10 år eller mindre utdanning, til forskjell fra 38 prosent av de som ikke mottok hjelp fra barnevernet. Videre ble det i 2005 vist til at foreldre i barnevernutvalget hadde lavere utdanningsnivåer enn foreldre fra et sammenligningsutvalg (Kristofersen, 2017). En barnevernspedagog nå til dags må fullføre minimum 13 års skolegang og tre år på bachelorstudier før de går ut i arbeid. Videre kan man se at av de 50520 barna som har hatt barnevernstiltak i løpet av året 2021, er 14359 innvandrere eller barn av innvandrere (SSB.no, 2022). Denne statistikken inkluderer ikke minoritetsfamilier eller medlemmer av den norske urbefolkningen, som for eksempel samer. Dette viser at foreldre som barnevernet møter kan ha blitt påvirket av slike faktorer til å utvikle et annerledes hverdagspråk enn det barnevernspedagogen har.

Barnevernsarbeidere tilegner seg et fagspråk med bakgrunn i utdanning og metodiske retninger i praksisfeltet (Skorpen, 2016). De tar til seg abstraherende, generaliserende og systematiserende begreper, og ulike kunnskapsposisjoner leverer mer eller mindre presise begreper for å kunne forstå og vurdere menneskers livssituasjoner og -betingelser. Eksempler på slike begreper kan være omsorgssvikt, mentalisering, risiko- og beskyttelsesfaktorer. Eller det kan være å referere til foreldre som samarbeidsvillig eller ikke-samarbeidsvillig (Skorpen, 2013). Det kan også tas i bruk det juridiske språket sine termer, som for eksempel å referere til en plassering som en «§4-4.5.-ledd plassering», eller å kalle et barn som er plassert på institusjon etter den gamle barnevernloven §4-24, for en «§4-24 ungdom». Dette er begreper som barnevernsarbeidere tar til seg i utdanning og arbeid. Skorpen (2016) skrev at fagspråk gir en nødvendig autoritet. Ved å ta i bruk fagspråk så bidrar det til systematisering, kategorisering og forsøk på nødvendig oversikt av informasjon og inntrykk som skal være med på å danne et grunnlag for beslutninger. Foreldre kan oppleve fremmedgjøring i møte med barnevernets fagspråk.

Barneverntjenesten tar i bruk mye forskjellige måter å kommunisere med foreldre på. En av disse måtene som har blitt mer vanlig de siste årene er sms og epost, ulike chattefunksjoner og sosiale medier. Dette er en type kommunikasjon som de fleste har lært og tatt i bruk som privatpersoner, og der man har lært uskrevne og innforståtte normer (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Når en tekstsjanger som er laget for privat bruk skal benyttes profesjonelt, åpner det for spørsmål knyttet til utformingen av sjangrene. Når skal man svare på sms'er? Hvordan

skal språket være? Hvordan er det med bruk av emoji og bilder, kan man bruke dem? Hvor privat eller personlig skal tone og innhold være? Dette er noe som kan variere på bakgrunn av den enkelte ansatte. I barneverntjenester kan man gjerne finne ansatte som velger personlige løsninger for å følge opp og holde kontakt med dem som mottar hjelp (Bjørnebekk & Mevik, 2023).

Hvilke ord og metaforer en tar i bruk, kan ha mye å si for hvordan man forstår situasjonen. (Bjørnebekk & Mevik, 2023). I en undersøkelse gjort ved Stanford University i 2010 ble to forsøksgrupper presentert for en tekst som beskrev problemer med økende kriminalitet i en fiktiv by ved hjelp av statistikk (Askeland & Agdestein, 2019). Det eneste som var forskjellig med tekstene var ordene villdyr og virus. Forsøkspersonene fikk beskjed om å komme med forslag til hva som kunne gjøres og streke under deler av teksten som påvirket deres meninger. Denne ene metaforen i en setning i begynnelsen av teksten førte til to helt ulike resultater. I den gruppa som fikk presentert kriminaliteten som villdyr, ble det valgt «hardnakket forbryterjakt, fengsling og strengere straffer» som en løsning på problemet. Forsøkspersonene i den andre gruppen foreslo at årsaken måtte undersøkes, fattigdom måtte bekjempes og at det burde investeres i utdanning. Ingen av gruppene streket under den relevante metaforen når de skulle vise hva som hadde hatt betydning for dem. I dette tilfellet har metaforene da virket i det skjulte.

Det følger med en skjult forståelse i språket og ordene man tar i bruk (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Metaforer som flyttes fra et felt til et annet, kan komme med rester av forståelse og ideologi som påvirker forståelsen. For eksempel kan man se på bruken av ordet «samarbeid» i barnevernet. I barnevernsloven §1-9 står det at barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med barn og foreldre. Bruken av ordet «samarbeid» i denne sammenheng har med seg den positive forventningen om samarbeid fra hverdagsspråket og en forventning om jevnbyrdige relasjoner. Videre kan bruken av dette ordet også gjøre at man ikke tenker på maktforholdet mellom barnevernets rolle som den som gir hjelp og foreldrenes rolle som de som mottar hjelp. Dette ordet kan skape en opplevelse av likeverdighet i arbeidet som blir gjort.

3.2 MAKT

I mitt søk på kilder om språk har jeg lest «språk er makt» flere ganger, men hva betyr dette? Det har blitt utviklet flere teorier og forståelser av makt, og jeg ønsker å gjøre som

Bjørnebekk og Mevik (2023) og trekke frem Bourdieu og Foucault som har bidratt til hvordan vi skal forstå hvordan makt som ikke er synlig, påvirker oss og hvordan vi kan tenke kritisk rundt språk og kunnskap. Barneverntjenestens arbeid innebærer en utøvelse av makt, myndighet og sosial kontroll (FO, 2019). Barnevernspedagogen tar avgjørelser og gjennomfører vurderinger som kan i stor grad påvirke foreldrenes liv, noe som kan være uønsket av foreldrene.

Bourdieu bidro med en teori om makt som tredelt. Han beskrev den økonomiske, kulturelle og sosiale kapitalen. Økonomisk kapital består av materielle objekter, eller juridiske garantier for slike objekter, som penger eller eiendom som kan investeres i vanlig økonomisk forstand (Bugge, 2002). Kulturell kapital kan eksistere i form av egenskaper ved det enkelte individ, som for eksempel kunnskap, språk og verdier som en får gjennom oppvekst og utdanning (Bugge, 2002; Bjørnebekk & Mevik, 2023). Ett individs kulturelle kapital kan gjøre at dets meninger blir lettere hørt (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Sosial kapital er hvilke personer man omgås, hvilke familier og nettverk man tilhører.

Under oppveksten sosialiseres vi inn i ulike miljøer, som får betydning for kulturell og sosial kapital (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Som resultat får man erfaringer som «sitter i kroppen» og former vår «habitus». Disse erfaringene gir mønstre for å tenke og handle. Dette vil være forskjellig alt etter hvor du er, en som kan lese og skrive i en landsby full av analfabeter vil ha mye kulturell kapital, men i Norge er dette en evne som man tar litt mer for gitt. Slike «tatt-for-gitt-heter» kaller Bourdieu for doxa (Bjørnebekk & Mevik, 2023; Bourdieu & de Waquant, 1995). Også måten vi snakker på, bidrar til å forme doxa, og hva vi ikke lenger stiller spørsmål ved (Studsrodd, 2019). Doxa er våre forestillinger av *det normale*, og man kan møte på forskjellige «tatt-for-gitt-heter» i løpet av livet. Profesjonsutdanninger, som for eksempel barnevernspedagogutdanningen, gir nye mønstre for å tenke og handle, og en får også nye «tatt-for-gitt-heter». Personlig og profesjonell habitus og doxa blir tatt med i arbeidet i barnevernstjenestene og kan påvirke arbeidet som blir gjort.

Det er blitt gjennomført forskning som viser at slike «tatt-for-gitt-heter», normer som ikke ble snakket om eller beskrevet, kan prege ansatte i barnevernet sitt vurderingsgrunnlag i enkeltsaker (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Normene var knyttet til den etnisk norske middelklassens verdier om barneoppdragelse, moderskap og standarder for livsførsel og utgjorde det implisitte grunnlaget som foreldrene ble evaluert ut fra. En annen studie undersøkte barnevernets argumentasjon i vedtak om hjelpetiltak, og fant at ansatte hadde vansker med å dokumentere fakta om foreldrenes omsorgsevne. Faktagrunnlaget refererte

heller til fortolkede observasjoner og normative vurderinger (Langsrud et al., 2019; Langsrud 2020).

I boken til Bjørnebekk og Mevik (2023) skriver de at det vil alltid være en ubalanse i maktforholdet mellom en som mottar hjelp og en som skal gi denne hjelpen og når teksten i tillegg er uforståelig, forsterkes ubalansen. I slike tilfeller har barnevernet mer makt, eller kapital, enn foreldrene som mottar hjelpen. Faglig kunnskap kan være med på å skape en skjevhet i relasjonen, og barnevernspedagogen forvalter ressurser og lovverk som gjør at foreldrene kan bli avhengig av barnevernspedagogen (FO, 2019). Dette maktforholdet i relasjonen til foreldrene er det barnevernspedagogens ansvar å tydeliggjøre og vedkjenne seg.

I kontakt med velferdstjenester vil man møte på ulike former for kunnskap og fagspråk og Foucault har utviklet teorier om diskurser som bidrar til å forstå hvordan makten virker, selv om den ikke er eksplisitt og synlig (Bjørnebekk & Mevik, 2023, Foucault, 1999). Ordet diskurs kan forstås som kollektive forståelsesrammer og er med på å avgjøre hva det kan tales og tenkes om innen et kunnskapsområde. Utelukkelsessystemer for hva som er «sant» og hva som er «falskt» iverksettes, og noen har større «talerett» innenfor en diskurs enn andre. Diskurser fungerer dynamisk og makten er relasjonell (Bjørnebekk & Mevik, 2023).

Hva som er den rådende kunnskapsforståelsen påvirker forståelsen av de menneskene som skal ha hjelp, og hvordan det skrives om dem og til dem (Bjørnebekk & Mevik, 2023). For eksempel kan man se på synet på foreldre som har endret seg gjennom årene, spesielt når det kommer til arbeid rundt omsorgsovertakelse og samvær. En kartlegging av barneverntjenester i Trøndelag og deres oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse viser at flere ansatte i barneverntjenester opplever at arbeidet deres er preget av en holdning om at man skal beskytte barn og fosterforeldre mot foreldrene (Sørli, 2021). Det har også vært en forståelse av at det ikke er mulig å hjelpe disse foreldrene uansett. En holdning som derimot tar utgangspunkt i at foreldrene er viktig og har potensiale, oppleves av informantene som avgjørende for å jobbe godt med foreldre etter omsorgsovertakelse av barnet.

Den rådende kunnskapsforståelse blir gitt makt. Den rådende kunnskapsforståelsen er med på å avgjøre muligheten til å definere hvilke begreper og hvilke språk og ytringer som er meningsfulle, og hva som er «sant». Det er en «allviterstemme» som snakker frem den rette måten å leve på som kan være til ulempe for barn og foreldre som kan stå å fare for å ikke slippe til (Solberg, 2013). Barnevernet vil danne grunnlaget for den rådende

kunnskapsforståelsen innenfor feltet, og har dermed kontroll over muligheten til å definere hvilke begreper som er meningsfulle og hva som er «sant».

I Foucaults forståelse av makt er det ikke noe vi har eller ikke har, men at vi påvirkes av gitte tankesett, og vi påvirker dem tilbake med handlingene våre. Diskurser har stor betydning for hvilken kunnskap og forståelse det faglige arbeidet kan utøves innenfor, blant annet blir det viktig hva som holdes for normal omsorg for barn, hvilket språk som brukes for å beskrive og hvordan omsorgen skal vurderes. Diskursene gir også forklaringsmodeller som en tar i bruk på det som avviker fra normen (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Hvilken kunnskap regnes som gyldig og formidles i dokumentene og hva blir liggende skjult? Dette har også noe å si for hvem sin uttalelse det blir lagt vekt på.

3.3 MEDVIRKNING

I helse- og sosiallovgivningen er medvirkning et prinsipp som betyr at den eller de personer som saken gjelder, skal ha rett til å delta i undersøkelser, rådgivning, behandling, utforming og oppfølging av tiltak (Studsrod, 2019). Barnevernsloven §1-9 stadfester at barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med foreldre og behandle dem med respekt. Deres mening skal bli tatt i betraktning og vektlagt. Forvaltningsloven §2 definerer en part som en person som en avgjørelse retter seg mot, eller som saken ellers direkte gjelder. I en barnevernssak vil dette alltid gjelde foreldre som bor sammen med barnet og som har foreldreansvar. Også foreldre som ikke bor med barnet og andre voksne som bor med barnet kan i noen tilfeller bli ansett som part og dermed også bli omfattet av reglene om medvirkning (Studsrod, 2019). Flere undersøkelser viser at det å oppleve en mulighet for selvbestemmelse og kontroll er viktig for livskvalitet og helse (Røkenes & Hanssen, 2012).

Medvirkning handler om *collaborative participation*, eller samarbeidende deltakelse (Studsrod et al., 2019). Medvirkning er en viktig betingelse for rettssikkerhet og forsvarlig saksbehandling, og skal dokumenteres (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Dokumentasjon er en viktig betingelse for å kunne medvirke. Medvirkning innebærer at man har en reell innflytelse, og forutsetningen for dette er at de som er part får nødvendig informasjon om barnevernet, hva barnevernet bygger sine vurderinger på og hvordan de overveier saken (Studsrod et al., 2019). Videre forutsettes det at foreldre får legge frem egne synspunkter på det barnevernet har gjort, muntlig eller skriftlig. Dette er knyttet til foreldrenes rett til kontradiksjon, jf. forvaltningsloven §18.

Tillit og respekt er en forutsetning for medvirkning og det er avgjørende at foreldrene opplever å bli tatt på alvor og anerkjent for den de er (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Det skriftlige arbeidet barnevernet gjør, er grunnlaget for foreldre og barns innsyn i egen sak. Disse dokumentene kan være grunnlaget for å medvirke, og utgangspunktet for å klage på den hjelpen de mottar (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Dokumentene både *har og utøver* makt. En studie viser at foreldre er dårlig informert om innsynsrett, tidsfrister, beslutningsprosesser, klageadgang og organisering av barnevernet (Studsrød et al., 2019).

I 2021 publiserte Statsforvalteren i Trøndelag en rapport av en kartlegging av barneverntjenestens oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse (Sørli, 2021). Rapporten trekker frem at åpenhet og dialog, samt involvering av foreldre i drøftinger har fått større plass de siste årene, og gir bedre forutsetninger for å opprettholde et samarbeid etter at et barn er flyttet i fosterhjem. Flere informanter trakk frem en sammenheng mellom kvalitet i samarbeid med foreldre og språk. Det er barnevernet sitt ansvar å sikre at foreldrene forstår vedtakene, og som nevnt tidligere er det da viktig å bruke et klart språk tilpasset den man snakker med. Dette er en måte å sikre deres deltakelse og medvirkning.

4 DRØFTING

4.1 SPRÅKET SOM EN BARRIERE

Barnevernet sitter på makten til å definere hvilket språk som er relevant, og hva som er sant. Dette er noe som er avgjørende i arbeidet med barn og foreldre. Da er det også relevant at barnevernet bruker denne makten til å sikre barnets beste. Maktforholdet mellom barnevernet og de som mottar hjelp fra barnevernet er allerede i ubalanse, men når teksten er uforståelig, forsterkes ubalansen. Hvor mye makt har barnevernet behov for, for å sikre barnets beste? Evnen til å bruke språket for å gjøre seg forstått er innenfor det Bourdieu kaller kulturell kapital. Dersom man har mye kulturell kapital kan det gjøre at ens meninger blir lettere hørt. Dersom barnevernet kommer i kontakt med foreldre som har lav kulturell kapital, kan foreldrene oppleve det som vanskelig å bli trodd og respektert, fordi de mangler evnene til å bruke språket på en god måte (Anderson, 2020).

Barnevernspedagoger går gjennom minimum tre år med utdanning, før de går ut i arbeid, og i denne tiden tilegner de seg mye kulturell kapital. Dette kan være kunnskap om omsorg og omsorgssvikt, eller evnen til å gjøre en vurdering om hva som er til barnets beste. Kapitalen kommer også i form av evnen til å forstå og ta i bruk språket som brukes innenfor fagfeltet.

Innenfor barnevernsfeltet vil de ha kontroll over den rådende kunnskapsforståelse. Både Bourdieu og Foucault trekker frem at disse punktene henger sammen med hvem som blir hørt, hvem som har størst «talerett» innenfor en diskurs. Barnevernet sitter på mye av makten, og deres stemme blir gjerne lettere hørt. Dette gir barneverntjenesten muligheten til å definere hvilke begreper og hvilke språk og ytringer som er meningsfulle, og hva som er «sant». Det å opptre som ekspert overfor dem som mottar hjelp kan føre til «fastlåsthet» (Westerhof & Knutsen, 2016). Det kan bli vanskelig for foreldre å komme til med sin stemme dersom barnevernet bruker fagspråket som de har tilegnet seg for å formidle rettigheter og plikter. Dette er også noe som har blitt vist at foreldre er dårlig informert om sine rettigheter.

Dersom barnevernet er i kontroll av den rådende kunnskapsforståelsen innenfor feltet, kan dette skape en utfordring i arbeidet med foreldre. Ved å være i kontroll av hva som er «sant» og hvilke ytringer og begreper som betyr noe, så kan foreldrene bli utelukket fra diskursen. Barnevernet har kontroll på språket som forklarer hva som er til barnets beste, hvordan omsorgssituasjonen er, hvordan foreldrene begår omsorgssvikt. Det er barnevernet som gjør det skriftlige arbeidet, og passer på hva som blir med i barnets journal. Det er også barnevernet som vil være i kontroll over hva som ikke blir tatt med i det skriftlige arbeidet. Forskningen viser tross alt at barnevernet gjør vurderinger basert på skjulte normer og doxa, og at disse vurderingene ikke kommer frem i det skriftlige arbeidet. Barnevernet sitter på makten til å styre hvordan saken blir forstått av dem som skal gå gjennom dokumentene, for eksempel dersom den kommer opp i fylkesnemnda.

Fagspråk har sin nytte i saksbehandlingen ved å gi et språk til å gjennomføre vurderinger i, men hvor nyttig er dette når man ønsker å formidle dette til barn og foreldre? Eller når man forsøker å gi råd og veiledning til foreldre for å bedre barnets omsorgssituasjon? Fagspråk gir en generalisering av situasjoner, som ikke nødvendigvis er tilpasset den enkelte situasjon. Alle mennesker har ulike behov, og da kan fagspråket være en dårlig måte å veilede andre om dette.

Dersom foreldre blir møtt med et språk som skaper avstand, en opplevelse av fremmedgjøring og konflikt kan det gjøre det vanskelig for barnevernet å komme i en stilling der de kan hjelpe familien. Foreldre kan oppleve det som vanskelig å be om hjelp, og i stedet for å samarbeide til barnets beste blir samtalene preget av motsetninger og avstand. Når det kommer til i hvor stor grad en person er åpen når det kommer til å be om hjelp, er det avhengig av hvor støttende relasjonen oppleves, og hvor trygg de føler seg i relasjonen (Røkenes & Hanssen, 2012).

Metaforer som virker i det skjulte, kan også føre med seg holdninger hos ansatte i barnevernet som preger hvordan de møter og jobber med foreldrene. En kan tenke seg for eksempel studien som ble nevnt i del 3.1 om bruken av metaforene «villdyr» og «virus». Dersom barnevernet tar i bruk et språk som skaper en forståelse av foreldre som «villdyr», som bare skader barna sine uten noe særlig grunn, kan dette også føre til at løsningen blir lignende som i studien. Reaksjonen kan være kraftig, barnevernet kan føle en motstand mot å samarbeide med foreldrene, dette er noe som skal straffes hardt. På den andre siden kan et språk som snakket om foreldrene som smittet av et «virus», føre til tanker om at foreldrene må få hjelp til å bli bedre, trenger støtte fra barneverntjenesten. Dette er et eksempel på hvordan språket som blir brukt innad i barnevernet kan være med på å påvirke hvordan barnevernet går frem for å jobbe med foreldrene. Dette er også noe som har blitt trukket frem av barn og unge angående bruken av ordene «saksbehandler» og «sak», som har gitt en følelse av å bli redusert til en sak, fremfor et menneske som trenger hjelp og støtte (Barnevernpanelet, 2011). Også bruken av ordet «atferd» har blitt kritisert på bakgrunn av hvordan dette oppleves for barn og unge (Landrø & Wicklund, 2014).

Ett eksempel på et ord som har blitt tatt opp som problematisk, da det ga assosiasjoner til det å være i fengsel, er «tilsynsfører» (Barnevernpanelet, 2011; Landrø & Wicklund, 2014). Dette var ett ord som har blitt brukt i fosterhjemordningen for dem som fører tilsyn med fosterhjem og sjekker hvordan barn som bor i fosterhjem har det. Det har blitt tatt opp at de eneste andre medlemmene av samfunnet som har tilsynsfører, er fanger. Dette gjør at begrepet blir gjerne litt ladet med en negativ assosiasjon, som oppleves som vanskelig. Dette er et eksempel på hvordan bruken av ord og kjennskap til hvordan folk kan assosiere dette ordet med enten noe positivt eller negativt, er viktig når man tar i bruk ord.

Hvilken sjanger man kommuniserer innenfor kan også ha noe å si for bruk av metaforer. For eksempel ved bruk av digital kommunikasjon som sms, har de fleste utviklet en måte å kommunisere på i privatlivet. Denne måten å kommunisere på kan være hvilke ord og uttrykk man tar i bruk, bruken av emoji'er og bilder, eller bruken av forkortelser. Dersom ansatte i barneverntjenestene tar i bruk dette hverdagspråket fra eget privatliv, når man kommuniserer med foreldre, kan man tenke seg at det kan påvirke foreldrenes forståelse av hva som blir sagt. Foreldrene har ikke nødvendigvis den samme forståelsen av ord, og det kan være at enkelte metaforer har ulike assosiasjoner for dem enn det har for den ansatte. Dette kan bidra til å skape misforståelser og eventuelt kreve mer saksbehandlingstid for den ansatte som må prøve å gjøre seg forstått av foreldrene. Språkløvas §9 om klart språk inkluderer også bruk av

illustrasjoner. Dette viser at også bruk av emoji og bilder i skriftlig kommunikasjon er noe man skal være bevisst på, og det skal bli tatt i bruk på en måte som er klart og lettfattelig for foreldrene å forstå.

Barnevernet står i en dobbeltrolle som fagutøver, og som en tjeneste som skal hjelpe barn og foreldre (Skorpen, 2016). Barnevernet er splittet mellom et vitenskapsbasert fagspråk og hverdagspråket, noe som kan skape et oversettelsesproblem. Enkelte fagbegreper kan for eksempel oppleves som vanskelig å forklare med et klart språk som foreldrene kan forstå. Dette kan være en vanskelig posisjon for barnevernstjenesten å stå i, og dersom tjenesten ikke klarer å «oversette» fra fagspråk til klarspråk så vil foreldrene kunne gå glipp av for eksempel hvilke rettigheter de har, hvilket vurderingsgrunnlag barnevernet har, eller deres adgang til å klage på vedtak. Dette kan være en del av grunnen til at foreldre er dårlig informert om innsynsrett, klageadgang og tidsfrister. Dette er viktige deler av deres rettssikkerhet, og det er derfor nødvendig at det blir forklart slik at foreldrene forstår det.

Klart språk er effektivt. Ved å bruke et språk som er fullt av fagord og metaforer som er ukjent for foreldrene, kan det også kreve mye tid til å hjelpe dem med å forstå dem. Allikevel viser studier at foreldre er dårlig informert om ting som innsynsrett, tidsfrister, beslutningsprosesser, klageadgang og barnevernets organisering. Dette åpner for spørsmål om hva barnevernet bruker tiden til. Det blir ikke brukt klart språk, og det språket som blir brukt gjør at foreldre går glipp av viktig informasjon om sine rettigheter. Språket har en mulighet til å påvirke hvor mye tid som blir brukt på å rette opp misforståelse, vanskelige relasjoner, lav tillit eller lite informasjon. Denne tiden kunne eventuelt heller bli brukt til å samarbeide med foreldre, og gi dem mulighet til å dele og medvirke i sin opplevelse av hva de og barnet har behov for.

Et bevisst forhold til språk kan være avgjørende i arbeid med foreldre, men hvordan kan bruk av tolk påvirke arbeidet? Med en tolk så er man ikke like mye i kontroll av hvilke ord og begreper som blir brukt, hvilken betydning enkelte metaforer har i andre språk. Dette er noe som er vanskelig for barnevernspedagogen å kontrollere i like stor grad. Det er heller ingen garanti at tolken vil kunne forstå og riktig oversette enkelte «spesialord» som er brukt i barnevernet (Barnevernpanelet, 2011). Tolkningen kan bli feil eller mangelfull, og foreldre vil gå glipp av nyttig informasjon. Dette kan også skape en barriere mellom barnevernet og foreldrene. Ansatte i barneverntjenesten vil nok ikke vite helt nøyaktig hva tolken har sagt, eller hvordan ord har blitt oversatt, som har ført til denne barrieren. Hvordan skal

barneverntjenesten gå videre fra dette? Dersom foreldrene går glipp av informasjon om for eksempel rettigheter og plikter, kan dette føre til at deres rettssikkerhet trues.

4.2 HVORDAN KAN MAN VED HJELP AV SPRÅK LEGGE TIL RETTE FOR MEDVIRKNING?

Språket som barnevernet bruker kan gjøre at kontakt mellom barnevernet og barn og foreldre er preget av forståelse, likeverdighet, nærhet og respekt. Språkevner er en form for kapital, som kan bli gjort om til tillit mellom barnevernspedagogen og foreldre. Tillit og respekt er nødvendig for å sikre foreldrenes mulighet til medvirkning. Språket barnevernet bruker er en stor påvirkningskraft som danner grunnlaget for foreldres innsyn i egen sak og deres utgangspunkt for å klage på den hjelpen de mottar.

Det språket som blir brukt av barnevernet er med på å påvirke engasjement i saker som angår en selv. I barnevernet kan barn og foreldres evne og mulighet til medvirkning bli påvirket av at språket ikke er klart og lettfattelig. Det kan virke som det er bare masse arbeid som ikke har noe med dem å gjøre, og deres rett til medvirkning kan virke som det ikke er relevant for dem. Barnevernet har et ansvar for å sikre at foreldre forstår vedtak som blir gjort, og ved bruk av klarspråk er man med på å sikre foreldres medvirkning rundt vedtak. Et klart språk som er tilpasset den man snakker med er en måte å sikre deres deltakelse og medvirkning. Alle foreldre har ulikt utgangspunkt. Noen kan kanskje ha lav kulturell kapital i form av lite utdanning og dårlig oppvekst, mens andre kan ha fullført høyere utdanning. Dette gjør at språket som brukes bør tilpasses deres situasjon, slik at vedtak og vurderinger som barnevernet gjør blir forstått.

I innledningen skrev jeg at setningen «retten til kontradiksjon er oppfylt» ble brukt i undersøkelsesrapporter der jeg var i praksis. Denne rettigheten handler om at foreldrene får mulighet til å lese og kommentere på barnevernets arbeid fortløpende. Dersom det for eksempel er noe som står feil i referat etter en samtale, kan de få muligheten til å si ifra om dette, og eventuelt få en rettelse på dette i barnets mappe. Foreldrenes rett til kontradiksjon henger tett sammen med muligheten til å medvirke i egen sak. Når undersøkelsesrapporten ble gjennomgått med foreldre spurte vi om de også oppfattet at deres rett til kontradiksjon var oppfylt. Dette er et vanskelig spørsmål å svare på dersom man ikke forstår hva man blir spurt om, eller hva denne retten innebærer. En av fordelene med klart språk er at det reduserer faren for at foreldrene misforstår hva som blir sagt. Faren for misforståelser kan i et slikt tilfelle

føre til at foreldrene går glipp av muligheten til å ta i bruk sin rett til å medvirke ved å kommentere hvorvidt de opplever at denne retten faktisk er oppfylt. Her kunne det kanskje lønnet seg å heller bruke et klart og tydelig språk. Foreldrene har fått muligheten til å lese gjennom referat og andre skriftlige dokumenter fra barnevernet, og si ifra dersom de følte at det er noe som er blitt skrevet feil, eller misforstått.

4.3 RELASJONSKOMPETANSE OG SPRÅK – HVORDAN SPRÅKET PÅVIRKER

RELASJONEN TIL FORELDRE

Dersom man er avhengig av hjelp, er man i en underlegen posisjon ovenfor den som skal gi hjelpen. Dette påvirker muligheten for medvirkning (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Foreldre som har behov for hjelp fra barneverntjenesten, stiller seg i en underlegen posisjon, og det er en asymmetrisk relasjon. Dette åpner opp for at barnevernet, som de som skal gi hjelp, kan ta i bruk denne makten for å ta over kontrollen over foreldrenes liv til en viss grad.

Etter tre år på bachelorstudier vil man utvikle flere «tatt-for-gittheter» som kan påvirke vurderingsgrunnlaget. Språk skaper virkelighet (Follesø, 2018). Dersom barnevernet skal lykkes i sitt oppdrag i å sikre barnets beste, er det sentralt at den virkeligheten som blir skapt i barneverntjenestens dokumenter er nær foreldrenes virkelighet. Hvordan man møter slike utfordringer kan være avgjørende for hvordan arbeidet videre med foreldrene blir. Det kan være med på å skape en trygg relasjon, der foreldrene har tillit til barnevernets vurderinger og arbeid.

Ett eksempel på konsekvensene av at barnevernet har kontroll over diskursen innenfor feltet, kan man tenke seg å se i EMD-dommene som Norge har fått. Her er det flere saker der foreldrene opplever at deres rett til familieliv er krenket etter artikkel 8 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen. I 2020 henviste høyesterett i en dom til praksis i EMD og fremhevet at ved omsorgsovertakelse har barnevernet en pålagt positiv plikt til å sette inn tiltak for å tilrettelegge for gjenforing snarest mulig. Dommene i EMD, kan være et tegn på at dette ikke har vært praksis i barneverntjenesten tidligere. Barnevernet kan for eksempel ha blitt påvirket av ulike «tatt-for-gitt-heter» når de har gjennomført vurderinger og oppfølging etter omsorgsovertakelse. Disse «tatt-for-gitt-hetene» kan ha bidratt til å skape en kollektiv forståelsesramme der barn og fosterforeldre skal beskyttes fra foreldrene, fremfor at barnevernet samarbeidet med foreldrene og så på dem som viktige og med potensiale. Dersom barnevernet tar et bevisst grep for å endre sine «tatt-for-gitt-heter», og se på foreldrene som

viktige og med potensiale, kan dette være med på å skape en tryggere relasjon. Dette arbeidet starter med hvordan man snakker og skriver, om og til foreldrene.

Relasjonen og tilliten mellom barneverntjenesten og foreldre kan utfordres av det som skrives. Det kan være vanskelig å stole på noen dersom du ikke forstår hva som skrives, eller dersom du opplever at den som skal hjelpe skriver som om de ikke forstår hvem du er, eller hva du sliter med (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Språket er med på å påvirke hvorvidt foreldrene føler seg forstått og hørt av barnevernet. Et felles språk som begge parter forstår kan skape relasjonelle kvaliteter til samtalen. Dette er noe som kan være viktig for å blant annet jobbe med foreldrenes lave egenverd og mistillit.

Valg av metaforer har mye å si, og kan være med på å påvirke relasjonen mellom barnevernet og foreldre. Bruk av metaforer kan også være med på å påvirke hvordan barn og foreldre føler seg møtt av barnevernet. Ved bruk av metaforer som kan skape en positiv forventning kan barn og foreldre føle seg mer ivaretatt. Hvordan barnevernet bruker språket og beskriver kontakten med barn og foreldre kan si noe om holdningene til dem og bidra til hvordan man definerer dem (Lussand, 2022). Barnevernet har makt til å styre hvilket språk som brukes til å beskrive barn og foreldre, og dette kan bidra til en opplevelse av avstand, motsetninger og stigmatisering. Et tydelig eksempel på dette er forsøket som viste ulike reaksjoner på bruk av «virus» og «villdyr» i en rapport. Dette kan være et vanskelig grunnlag for barnevernet å bygge en relasjon med barn og foreldre på. Språket som blir brukt blir da viktig for å sikre at barnevernet får mulighet til å hjelpe familien på best mulig måte.

4.4 SPRÅKET SOM EN BROBYGGER

I barnevernet brukes språk i flere ulike situasjoner og format. Det er alt fra samtaler, SMS-er, referat og rapporter. Hvilket språk man bruker har da mye å si hvordan man møter folk og situasjoner. Språkløven §9 er tydelig på at man skal ta i bruk et språk som er tilpasset målgruppen. Som nevnt i del 3.1 er barnevernet avhengig av tillit fra befolkningen, og spesielt de som er i kontakt med barnevernet. Uten denne tilliten, kan barnevernet oppleve utfordringer med at folk ikke tar kontakt for å be om hjelp, eller at de vil slite med å motta hjelp fra barnevernet. Språket som barnevernet bruker er med på å påvirke denne tilliten, og dermed også hvordan barn og foreldre ber om og mottar hjelp.

Ved et bevisst bruk av språk tilpasset den man snakker med kan barnevernsarbeideren oppnå at foreldre får muligheten til å føle seg både hørt og respektert. I møte med et system man

ikke kjenner kan man føle seg usikker og utrygg. Barnevernspedagogen har gjennom flere år på universitet sikret seg mye kulturell kapital, i form av blant annet kunnskap om hvordan man bør møte foreldre. De er i rollen som hjelper, innehaver av mer makt enn de som skal motta hjelp. Språket som blir brukt i tekster og samtaler mellom barnevernsarbeideren og foreldre kan være med på å gi en følelse av å bli hørt og respektert. Man føler seg tryggere når man kjenner seg igjen i det som blir skrevet om deg av velferdstjenestene (Bjørnebekk & Mevik, 2023).

I møte med foreldre skal barneverntjenesten møte dem som et subjekt og et medmenneske, med et eget syn på seg selv, evne til å forstå seg selv og vite hva en opplever (Bjørnebekk & Mevik, 2023). Språket som man bruker, kan være med på å påvirke hvorvidt foreldrene får muligheten til å formidle hvordan de forstår situasjonen sin. Det er en stor forskjell på åpne og lukkede spørsmål eller påstander. For eksempel kan barnevernet si «vi ser at barnet ikke har det bra hjemme». Dette er en setning der barnevernet stiller seg i en «ekspertposisjon». Det blir barnevernet, «subjektet», som sier at de vet hva som er galt, og bare informerer foreldrene, «objektet», om dette. Til forskjell kan man spør «hvordan opplever dere at barnet har det hjemme?». Dette gir foreldrene en større mulighet til å delta i samtalen og dele deres syn på situasjonen.

Barneverntjenesten har mye makt i samfunnet, som en tjeneste med muligheten til å bestemme hvorvidt et barn opplever omsorgssvikt, hvilke rolle foreldrene spiller i dette og hvilke vedtak som eventuelt må innføres for å endre på situasjonen. Språket er enda en måte der barnevernet har makt. Foreldrene kan på den andre siden av dette sitte med en følelse av at de ikke har makt, at de ikke har kontroll over sitt eget liv. Her kan språket være med på å gjøre en forskjell, slik at denne ubalansen ikke er like kraftig, eller påvirker arbeidet på en negativ måte. Dersom barneverntjenesten tar i bruk et klart språk, kan dette gi foreldrene en mulighet til å aktivt delta i sitt eget liv, og beholde en følelse av makt eller kontroll over seg selv. Maktforholdet mellom barnevernet og en forelder med mye økonomisk, kulturell eller sosial kapital vil være annerledes enn maktforholdet mellom en som har mindre kapital. Språket kan være med på bygge en bro og begrense effekten av denne ubalansen.

5 AVSLUTNING

Denne oppgaven har vist flere måter språk kan bidra til å påvirke barnevernets arbeid med foreldre. Språk har vært fokus innenfor velferdsretten og offentlige organ de siste årene, som

vises ved at det ble iverksatt en ny språklov, samt at den nye barnevernsloven ble utviklet med et fokus på å gjøre språket mer klart og lettfattelig. Språket er et mektig verktøy, som kan bli brukt til å påvirke barnevernets arbeid med foreldre på flere ulike måter.

Barnevernet sitter på mye makt, som kan gjøre det vanskelig for foreldre å føle seg trygge i møte med barnevernet. Foreldrenes kulturelle kapital kan føre til at de sliter med å bli hørt og respektert. Språket kan føre til en fastlåst situasjon, og det kan gjøre det vanskelig for foreldre å forstå hva som skjer. Barnevernet sitter på mye av makten som språk kan gi, blant annet gjennom at det er barnevernet som har kontroll over barnets mappe og det skriftlige arbeidet som blir gjort før en sak fremmes for fylkesnemnda.

Fagspråk kan være med på å skape en barriere mellom barnevernet og foreldre. Det kan føre til avstand og fremmedgjøring. Språket kan også føre til konflikter. Enkelte ord og begreper kan bli forstått forskjellig. De kan ha med seg negative assosiasjoner, eller en annen forståelse enn den barnevernspedagogen har. Dette kan gjøre det vanskelig å forholde seg til ordet. Språket kan begrense foreldres adgang til å klage på vedtak, eller informasjon om deres rettigheter og barnevernets vurderingsgrunnlag. Det kan oppstå misforståelser, lav tillit og vanskelig relasjon som også kan kreve mye saksbehandlingstid. Det kan også være en stor utfordring hvordan bruk av tolk påvirker hvordan barnevernets budskap blir formidlet til foreldrene.

Barnevernets rolle som fagutøver, samtidig som de er en tjeneste som skal hjelpe barn og foreldre, kan stå i konflikt, og skape et oversettelsesproblem. Barnevernets kontroll over de kollektive forståelsesrammene innenfor feltet, kan føre til at foreldre ikke kommer til med sin side av historien, og barnevernet kan gjennomføre vurderinger basert på skjulte normer som ikke kommer frem i dokumenter. Språket kan også påvirke barnevernets holdninger mot foreldrene, og hvordan de møter dem. Det språket som blir brukt kan virke som en barriere mellom barnevernet og foreldre.

Barnevernet har ett viktig ansvar i å sikre at alle parter får medvirke i egen sak. Språket som blir brukt kan være med på påvirke i hvilken grad foreldre får muligheten til å ta nytte av disse rettighetene. Også her er tillit og respekt viktige verdier å vise gjennom språket. Det språklige arbeidet som barnevernet gjør, er med på å danne grunnlaget for foreldrenes innsynsrett og klagerett. Språket kan skape engasjement og interesse i saker som angår dem, men kan også gjøre det vanskelig å delta dersom det blir brukt et språk som ikke er klart og lettfattelig.

Språket kan bidra til å skape en god relasjon til foreldre, ved å skape tillit. Foreldrene kan oppleve å bli hørt og trodd, og dette kan være med på å trygge dem. Det å ha et delt språk som både foreldrene og barnevernet kan ta i bruk, kan være med på å skape en god relasjon. Bruk av metaforer som skaper positive forventinger og assosiasjoner kan være med på å påvirke relasjonen mellom barnevernet og foreldrene.

Språket kan også fungere som en brobygger. Det kan skape tillit til barnevernet som institusjon, og til vurderingene og arbeidet som blir utført av barnevernet. Foreldrene kan oppleve at de blir møtt med respekt og anerkjennelse, som et subjekt som har egne tanker og følelser, og en egen forståelse av sin situasjon. Språket kan gi foreldrene muligheten til å føle seg hørt og respektert, og gjøre dem trygge på at barnevernet forstår hva de sier. Videre kan det også kunne vise en holdning som ser på foreldrene som et eget subjekt, et medmenneske som kan delta og samarbeide med barnevernet. Den ubalansen som oppstår i relasjon mellom foreldre og barneverntjenesten, kan minskes ved at barneverntjenesten tar i bruk et klart språk som gir foreldrene mulighet til å aktivt delta i eget liv.

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan språket både kan fungere som en barriere, som skaper mistillit og avstand mellom barnevernet og foreldre. Men jeg har også vist hvordan språket kan være til bruk for å legge til rette for medvirkning, eller for å skape en relasjon med foreldrene. Språket kan også bli tatt i bruk som en brobygger, som tar for seg avstanden mellom barnevernspedagogen som profesjonsutøver i en velferdstjeneste og foreldrene som mottaker av hjelp. For å konkludere kan språket påvirke til å enten skape barrierer, eller det kan legge et fundament, og klart språk kan bygge en bro mellom barnevernet og foreldre. Språk er makt, og hvordan man tar det i bruk kan ha mye å si for barnevernets arbeid med foreldre.

6 LITTERATURLISTE

- Aaslund, H. (2019), Fra «Brukermedvirkning» til «Demokrati» – språkets betydning i deltakende aksjonsforskning, *Samproduksjon i forskning*, <https://doi.org/10.18261/9788215031675-2019-07>
- Andersson, E. (2022) Language as resource and challenge among bilingual social workers in the Swedish social services, *Nordic Social Work Research*, 12:4, 480-491, DOI: [10.1080/2156857X.2020.1835697](https://doi.org/10.1080/2156857X.2020.1835697)
- Askeland, N., Agdestein, M.W. (2019), *Metaforer. Hva, hvor og hvorfor*, Universitetsforlaget
- Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (u.å.), *Barn og unge med hjelpetiltak i hjemmet*, BUFDIR.no, hentet 12.04.2023 fra https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Oppsummert_status_i_tall_f_or_barnevernet/Hjelpetiltak_i_hjemmet/
- Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (u.å.), *Ny barnevernlov*, hentet 14.02.2023 fra <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/ny-barnevernslov/>
- Barnevernpanelet (september 2011), *Barnevernpanelets rapport*, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnevern/2011/barnevernpanelets_rapport.pdf
- Berg, B., Paulsen, V. (2021), *Møter mellom minoriteter og barnevernet* (1.utg.), Universitetsforlaget
- Bjørnebekk, W., & Mevik, K. (2023). *Skriv gode dokumenter i velferdstjenestene* (1.utg). Fagbokforlaget.
- Bourdieu, P., de Waquant, L. (1995), *Den kritiske ettertanke. Grunnlag for samfunnsanalyse*. Det norske samlaget
- Bugge, L. (2002). Pierre Bourdieus teori om makt. *Agora* 20 (3-4), <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2002-03-04-13>

- Bunkholdt, V., Kvaran, I. (2015), *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (1. utg.), Gyldendal akademisk
- Dalland, O. (2020), *Metode og oppgaveskriving* (7.utg), Gyldendal akademisk
- Fellesorganisasjonen (FO) (2019), *Yrkesetisk grunnlagsdokument 2019-2023*, hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Fjelldal, C. & Örtenblad, A. (2018), *Faglig kommunikasjon i praksis* (1.utg), Universitetsforlaget
- Follesø, R. (2018), Det enkle, det viktige og det vanskelige språket, *Tidsskriftet Norges barnevern* 95(2-3), <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2018-02-03-01>
- Foucault, M. ([1971]1999), *Diskursens orden*, Spartacus Forlag
- Gamst, K.T. (2017), *Profesjonelle barnesamtaler: å ta barn på alvor* (2.utg), Universitetsforlaget
- Jacobsen, D. I. (2010). Forståelse, beskrivelse og forklaring innføring i metode for helse- og sosialfagene. Høyskoleforlaget
- Landrø, J., Wicklund, M, (2014, 31.oktober), Vil ha mer kjærlighet i barnevernet, *NRK*, hentet 27.04.23 fra <https://www.nrk.no/trondelag/-barnevernet-ma-endre-spraket-sitt-1.11987394>
- Langsrud, E. (2020). *Usikkerheten i barnevernsarbeidet: En begrepsliggjøring av barnevernstjenestens strategier overfor uforutsigbarhet, usikkerhet og tvetydighet ved beslutninger om hjelpetiltak*. Lillehammer 2020
- Langsrud, E., Fauske, H. og Lichtwark, W. (2019). Den barnevernsskapte virkelighet. Et sosialkonstruktivistisk perspektiv på det faktiske grunnlaget i barnevernets beslutninger. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 22(1), 74-89

- Lussand, J. H. (2022), Språkets betydning for relasjon og bedringsprosess i pasientjournaler, *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 19(2-3), 168-179, <https://doi.org/10.18261/tph.19.2-3.7>
- Kristofersen, L.B. (2017), Sosial ulikhet og tilknytning til barnevernet, *Oppvekstrapporten 2017*, artikkel 5, https://www2.bufdir.no/contentassets/e9df3a5c5087465eb09083d1be77ba10/sosial_ulikhet_og_tilknytning_til_barnevernet_artikkel_5.pdf
- Landsforeningen for barnevernsbarn (u.å), *Begreper*, barnevernsbarna.no, hentet 05.05.23 fra <https://barnevernsbarna.no/om-oss/politisk-plattform/begreper/>
- Røkenes, O. H., Hanssen, P. (2012), *Bære eller bryte: kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3.utg.), Fagbokforlaget
- Senje, A. (2022), *Klart språk er lov!*, Juridika.no, hentet fra <https://juridika.no/innsikt/ny-spr%C3%A5klov-fra-2022>
- Skorpen, B. (2013), Å spille med begge hender – om dialogen mellom innhold og form i undervisning om språkets makt, *Uniped*, 36(3), 18-31, <https://doi.org/10.3402/uniped.v36i3.22726>
- Skorpen, B. (2016), Om hverdagsspråkets betydning for faglig forståelse, *Tidsskriftet Norges barnevern*, 93(1), 4-18, <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-01-02>
- Solberg, N. M. U. (2013) *Stammespråket i barnevernet* [Masteroppgave, Diakonhjemmet Høgskole] <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/bitstream/handle/11250/98352/Masteroppgave2013NinaSolberg.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Statistisk sentralbyrå (2022, 06. juli), *Barnevern*, SSB.no, hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern>

Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I., Mevik, K. (2019), *Barnevernspedagog: en grunnbok*
(1.utg), Universtitetsforlaget

Sørli, H.E. (2021), *Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse i Trøndelag*,
Statsforvalteren i Trøndelag

Thørnblad & Holtan (03.12.14, oppdatert 22.04.22), *På tide å revidere barnevernets
begreper*, Fontene forskning, [https://fontene.no/forskning/pa-tide-a-revidere-
barnevernets-begreper-6.584.865434.5f9a4a6c73](https://fontene.no/forskning/pa-tide-a-revidere-barnevernets-begreper-6.584.865434.5f9a4a6c73)

Tjora, A.H. (2021), *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4.utg), Gyldendal

Westerhof, L. L., & Knutsen, S. E. (2016), Fra dehumaniserende til humaniserende språk i
psykiatrien, *Fokus på familien*, 40(2), 153-169, [https://doi.org/10.18261/issn.0807-
7487-2016-02-05](https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2016-02-05)

